

TESTAMENTEN, SCHENKINGEN EN STATEN VAN GOEDEREN VAN ENKELE BEGIJNEN GESTEED IN HET BEGIJNHOF ONZE-LIEVE-VROUW TER HOOIE (vervolg)

BEGIJN JOSIJNE DE NEVE

Josijne de Neve werd gesteed in het convent Ter Bloemen. Ze had eveneens een eigen huisje. (20) Ze was verwant met Barbara Françoise van der Haeghen en Margerite d'Oosterlinck. Ze overleed op 21 februari 1667.

Testamenten

Jonkvrouw Josijne de Neve, dochter van Pieter, herzag op 8 oktober 1653 ten huize van notaris Adriaan Flourent te Gent, twee testamentaire giften, gedagtekend 29 december 1652. Vijf dagen later, op 13 oktober 1653, liet ze door dezelfde notaris haar testament noteren. Zoals gebruikelijk beval ze haar ziel aan God Almachtig aan, de heilige Maagd Maria en alle Gods lieve heiligen. Ze wenste begraven te worden in het koor van de begijnhof kerk en dit in aanwezigheid van vier biddende orden. De andere schikkingen liet ze *ter discretie* over aan haar erfgenamen. De eerste van de dertig requiemmissen in de kerk moest een gezongen mis zijn en de aanwezigen moesten van op de kansel verzocht worden om voor haar zielenheil te bidden. Hetzelfde diende ook in de parochiekerk van Waasmunster te geschieden. Op de dag van de begrafenis moesten twee zakken tarwe gebakken en de broden uitgedeeld aan de armen. Te Waasmunster moest op dezelfde dag na de gezongen mis een zak tarwe in broden uitgedeeld.

De kapel van Onze-Lieve-Vrouw (21) in het begijnhof werd bedacht met 5-0-0 lb. gro. Het convent *s'blonden* of Ter Bloemen, waar ze gesteed was, werd met een zelfde bedrag begunstigd, op voorwaarde dat de begijnen van het convent dagelijks en gedurende vijf jaar na haar overlijden voor haar zielenrust en die van haar vrienden de litanie van de H. Maagd Maria zouden bidden. Op de dag van haar uitvaart zouden de begijnen van het convent een recreatie, bestaande uit *eene goede hespe* (van ongeveer 4 kilo), *twee goede stucken ghebraeden vleesch*, voor elk een pot goed bier en een pint goede wijn, ontvangen.

In dit testament voorzag Josijne een lijfrente van 0-30- lb. gro per jaar, ingaande de dag van haar overlijden, aan haar dienstmeid Barbara Isenbaert. Haar erfgenamen konden geenszins de lijfrente tegenhouden. Ze bezette de rente op 3 gemeten land, gelegen te Waasmunster onder de heerlijkheid Sombeke. Het land werd toen gepacht door Pieter Roels. Dit artikel van het testament werd later geschrapt en vervangen door een schenking.

De pastoor van het begijnhof en die van Waasmunster werden ook niet vergeten. Ze kregen de opdracht elk 50-0-0 lb. gro. onder de armen te verdelen. Voor de genomen moeite werden ze bedacht met elk 2-0-0 lb. gro. Op 15 februari 1657 herriep ze dit artikel en bepaalde ze dat het bedrag moest besteed worden om gedurende 10 jaar lang in de begijnhofkerk een jaargetijde op te dragen. Het jaarlijks uit te delen brood moest door haar erfgenamen worden betaald. De onderpastoor van het begijnhof Guillielmus Thom zou, zo lang hij die functie uitoefende, jaarlijks 0-20-0 lb. gro. bekomen.

Het testament werd mede ondertekend door de getuigen Jan Baptiste van Hoorbeke en Charles Dhondt. Op 5 februari 1657 stelde ze haar neef jonkheer Pieter de Neve aan als *exécuteur testamentaire*. Voor zijn diensten zou hij 8-0-0 lb. gro. bekomen.

Schenkingen

Een eerste schenking met de warme hand geschiedde voor notaris Flourent op 1 maart 1657. De begunstigde was jonkvrouw Josijne Thérèse Negrette. Deze bekwam volgende goederen:

- Een half bunder *gheroden bosch te lande ghebrocht*, gelegen te Waasmunster op het wijk het *cuijelden* (22), grenzende aan de oostzijde van de eigendom van de wezen Negrette, ten zuiden en ten westen aan de eigendommen van de abdij van Rosenberg (23) en ten noorden aan die van Jan van de Voorde, toen gepacht door de weduwe van Pieter Verlent.
- Een perceel van twee gemeten bos, in dezelfde wijk gelegen, in het oosten begrensd door de eigendommen van de wezen Negrette, ten zuiden door die van de abdij en ten westen en noorden door die van Boudewijn Colman.
- Twee percelen land, samen ongeveer 3 gemeten, gelegen te Belsele, gepacht door Jacques Scheldeman.

Mocht de begunstigde voor de schenkster komen te overlijden dan ging de schenking naar jonkvrouw Barbara Françoise Negrette. Het vruchtgebruik bleef aan begijn Josijne, haar leven lang. Daar de begunstigde nog minderjarig was, werd de schenking door haar voogd Cornelis de Neve in haar plaats met dank aanvaard. Op de akte werden ook het verlijden voor de respectievelijke vier scharen genoteerd. Jacques de Block en Gillis van der Meeren traden als volmachthouders op.

Een tweede schenking, gedagtekend 18 juni 1661, kwam toe aan jonkheer Pieter Sixtus de Neve, *haeren cosijn ende petere*. Hij ontving percelen gelegen in de parochie van Waasmunster en op de heerlijkheid Sombeke:

- 400 roeden land, *den Beck*, oost Elisabeth van Hecke, zuid en west een zeke re Heindricx en noord de wezen NN.
- 400 roeden land, *het vitselsaet* (24), oost Boudewijn Colman, noord en west, en zuid *nomen nescio*, gepacht door Joos Sturme.
- 200 roeden land, het *tarwestucxken*, oost het *brouckstraetken*, zuid Jacob

Dauwe, west *NN*, noord het wethuis, gepacht door Jan de Corte. Van deze drie partijen moest de begunstigde alle heerlijke en onlosselijke renten, er van ouds aan verbonden, ten hare laste nemen.

- Het derde deel van de heerlijkheid van Roden met alles erop en eraan gelegen te Waasmunster. De donatrice bekwam dit derde deel van jonkvrouw Barbara Françoise van der Haeghen met als voorwaarde dat ze haar leven lang het vruchtgebruik had.

De begunstigde aanvaardde de voorwaarden en bedankte de milde schenkster. De volmachten bestemd voor de respectievelijke vierscharen waren in handen van Pauwel Rijckaert, Cornelis van Paderbrouck, Jan de Stauthamer en Hendrik Sanders.

Een derde schenking en tevens aanvulling van haar testament van 13 oktober 1653 dateerde van 8 juni 1663. Notaris Pieter van Can en de getuigen Charles van Aelst, zoon van Jacques, en Charles Grijp, zoon van Guilliamme, verklaarden dat Josijne de schenking uit vrije wil en zonder druk overmaakte aan Pieter de Neve, heer van Roden, Dullaert, ... De schenking en de aanvullingen van het testament bestonden uit:

- bestemd voor Pieter de Neve. De helft van 7 gemeten land gelegen te Sint-Gillis achter het huis van chirurgijn Philip Lamoraal. De andere helft behoorde toe aan *N* Le Comte, die met Jacqueline de Neve was gehuwd. De grond werd gepacht door Matthijs Voet.

- Een half bunder *trockbosch* en twee gemeten zaailand, samen één blok, gelegen te Waasmunster, oost Andries Dhond, zuid de schuurakker en west het straatje. Het land werd gepacht door Jan van Onderbeerch.

Als tegenprestatie moest de begunstigde aan zijn broers Franciscus en Philippe, elk 200 gulden uitkeren. Ook jonkvrouw Catharina Judoca de Neve, dochter van Pieter, moest een zelfde bedrag ontvangen.

- Aan haar dienstmeid Barbara Isenbaert moest een bedrag van 150 gulden worden uitbetaald ter vervanging van de eerder voorziene lijfrente, vermeld in haar wilsbeschikking van 13 oktober 1653.

- Aan Jacqueline van der Haeghen, religieuze in de abdij van Rosenberg, en aan Theresia Negrette, religieuze in het klooster van Oost-Eeklo (25) te Gent, zouden elk 2-0-0 lb. gro. als recreatie ontvangen.

- Jonkheer Rochus de Neve en jonkvrouw Barbara Negrette bekwamen de helft van ongeveer 2 gemeten land, gelegen in de schorren van Verrebroek. De andere helft was in het bezit van Pieter de Neve. Het werd gepacht door Jacques Vercauteren en Joos de Jonghe.

- Jonkheren François en Philippe de Neve, heer van *Blauwendael*, zonen van Cornelis, ontvingen in schenking een meers *ghenaempt den stegelmeersch ofte herrewechmeersch*, gelegen te Waasmunster onder de heerlijkheid Sombeke, oost de *seelanders*, zuid de erfgenamen van Joos de Smet, west *den*

hoochdonck en noord Jacques de Cauwer. De meers werd gepacht door Joos Sturm. Beide begunstigen werden belast met de opdracht jaarlijks in de kapel van Sint-Antonius (26) op de heerlijkheid van Roden een requiemmis te laten lezen voor haar zielenheil en dit gedurende 50 jaar. Vrienden en kennissen die de mis bijwoonden ontvingen elke een *witte broot*, ter waarde van 0-0-2 lb. gro.

De aanwezige begunstigen, Pieter de Neve, ridder en heer van Roden en jonkvrouw Barbara Negrette aanvaardden in hun naam en die van de afweziggen de schenkingen. Handboeken en papieren werden symbolisch overgemaakt. Het vruchtgebruik bleef aan Josijne.

Een vierde schenking ging naar haar nicht jonkvrouw Barbara Françoise Negrette, dochter van Rochus. Barbara was ook gesteed in het begijnhof. De akte werd op 18 juni 1661 verleden voor notaris Jan Bauduijns. Barbara bekwam:

- Een meers (27) gelegen te Waasmunster onder de heerlijkheid Sombeke. Hij paalde ten zuiden aan de eigendom van Michiel Hendricx, ten westen aan *den brausloot van Oostbrouck*, ten noorden aan die van Pieter Vermeulen. De meers was belast met heerlijke en onlosselijke renten van oude tijd. Pachter was Andries Vercautere.

- Enkele roerende goederen: een *spisschen bouffet* (28), een *spisschen koetse* (29) met het behangsel (haar beste bed), een hoofdpeluw, twee oorkussens, een blauw en een wit deken.

- Huisraad: een dozijn en half tinnen borden, waarvan twaalf met het wapenschild van jonkvrouw Françoise van der Haeghen. De zes andere waren voorzien van het wapenschild van haar ouders. Nog een half dozijn tinnen borden, drie met het wapen van Van der Haeghen en drie met het wapen van haar vader en moeder. Een tinnen beker en lampet met het wapen van Van der Haeghen en een kruisbeeld.

De schenkster behield het vruchtgebruik. Barbara beloofde als tegenprestatie, van het overlijden van Josijne af, gedurende 10 jaar een jaargetijde te laten opdragen. De meers diende als onderpand. (30)

NOTEN

(20) Cailliau, *o.c.*, p. 223.

(21) Deze kapel werd volgens Joos vermoedelijk tijdens de beeldenstorm onder de calvinisten verwoest en in 1662 vervangen door de nog bestaande H. Grafkapel. L. Joos, *Begynhof O.L. Vrouw ter Hoye. Geschiedenis en gids*, Gent, 1934, p. 60-61.

(22) De huidige wijk Kuil met de Kuilstraat grenst te noorden aan Belsele en te oosten aan Sint-Niklaas en Elversele. Moens, *o.c.*, p. 2 van de kaft en op het schutblad.

(23) Voor meer gegevens over de kloostergemeenschap zie P. Batselier, *Abbaye de Roosenberg à Waasmunster*, in: *Monasticon belge*, vol. 4, tome VII, *Flandre Orientale*, Luik, 1984, p. 749-760; M. De Meulemeester, *De abdij van Roosenberg te Waasmunster*, Westmalle, 1930.

- (24) Vitsel, als collectief voor duivebonen. Hier dus een perceel land waarop duivebonen werden gezaaid of geplant. WBNT, deel 21, kolom 1271.
- (25) Voor meer gegevens over deze kloostergemeenschap, zie o.m. M. Nuyttens, *Abbaye d'Oosteeklo*, in: *Monasticon belge*, vol. 3, tome VII, Luik, 1980, p. 437-446.
- (26) De kapel van Sint-Antonius abt op Roden kwam er vermoedelijk op de plaats van een in de loop van de 16^e eeuw verdwenen kapel, toegewijd aan de H. Anna. De kapel werd naar aanleiding van de genezing van Barbara Françoise van der Haeghen, dochter van Philips en Marie de Neve, opgericht. Barbara genas van *'t vliegend vier in de rechten arme*. Moens, o.c., p. 63; Smet, o.c., p. 74.
- (27) De meers had Josine bekomen uit de nalatenschap van haar grootmoeder Joosijne van Hecke, weduwe in eerste huwelijk van Olivier de Strooper en in tweede huwelijk van Joos Smet. RAG, Fonds de Neve de Roden, nr. 92, kanttekening.
- (28) Spiesch, normaliter in verbinding met hout gebruikt, vooral in de betekenis van eikenhout. WBNT, deel 14, kolom 2778. Buffet, een meubelstuk, een lage kast waarin veelal tafelhoed en -gerei voor onmiddellijk of dagelijks gebruik werd bewaard, ook voor spijs en drank. WBNT, deel 3, 1^e stuk, kolom 1709.
- (29) Coetse is een bedsponde, ledikant, gewoonlijk met stijlen en hemel. WBNT, deel 7, 2e stuk, kolom 5008.
- (30) RAG, Fonds de Neve de Roden, nr. 92.

Erik L. Schepens
('t vervolgt)

JAN HUYGHES AFSCHIED VAN DE MAMMELOKKER

Op 22 februari 1902 werd, na 161 jaar trouwe dienst, de Gentse stadsgevangenis uit de Mammelokker overgebracht naar een gebouw dat ooit deel had uitgemaakt van het klooster Sint-Jan in d' Olie, dat in 1717 op de Vlasmarkt was gebouwd.

Zoals bekend kreeg het laatstgenoemde gebouw bij het begin van de negentiende eeuw de naam van " 't Rolleke" omdat er in de Franse tijd een "schuiflade" werd aangebracht.

Langs deze lade konden gewetenloze ouders of bedrogen "jonge dochters" hun pasgeboren kinderen naar het binnengebouw laten "afrollen" om door de openbare onderstand opgevoed te worden.

't Is in 't Rolleke dat ook talloze Gentenaars door de politie werden opgesloten om er te bekomen of af te koelen van een wat uit de hand gelopen nachtje uit.

De allerlaatste die in de Mammelokker voor één nacht werd opgesloten, was de liedjeszanger en "componist" Jan (de) Huyghe. Deze levenslustige drinkboer bracht er, vrolijk en welgezind naar het schijnt, de nacht door van 21 op 22 februari 1902. De "wekking" of beiaard op het nabijgelegen Belfort had hem daarbij geholpen om de tijd door te komen.